

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 6Co/237/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3513203154
Dátum vydania rozhodnutia: 20. 08. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Stanislava Marková
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2014:3513203154.1

Uznesenie

Krajský súd v Trenčíne v právnej veci v právnej veci navrhovateľa CD Consulting, s.r.o., Praha 3, Nagano Office Center, K červenému dvoru 3269/25a, zastúpeného Fridrich Paľko, s.r.o., IČO: 36864421, Gröslingova 4, Bratislava proti odporkyni X. A., bytom Z. F. nad V., H. č.1, o zaplatenie XXX Eur s príslušenstvom, na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom zo dňa 19.11.2013 č. k. 4C/244/2013-39 v senáte jednohlasne takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu **z r u š u j e** a vec **v r a c i a** okresnému súdu na ďalšie konanie.

o d ô v o d n e n i e :

Rozsudkom Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom zo dňa 19.11.2013 č. k. 4C/244/2013-39 bol zamietnutý návrh, ktorým sa navrhovateľ ako majiteľ zmenky nadobudnutej indosamentom od spoločnosti Pohotovosť, s.r.o. domáhal voči odporkyni ako vystaviteľovi vlastnej zmenky nároku na zaplatenie zmenkovej sumy vo výške 513,- Eur, zmenkový úrok vo výške 0,25 % denne zo sumy 513,- Eur od 22.04.2010 do zaplatenia a 6% ročný úrok zo zmenkovej sumy 513,- Eur od 06.07.2010 do zaplatenia a ďalej zmenkovej odmeny vo výške 1/3 zmenkovej sumy, teda 1,71 Eur a trov konania. Návrh bol uplatnený procesným postupom podľa Nariadenia (ES) č. 861/2007 z 11. júla 2007, ktorým sa ustanovuje Európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu (ďalej Nariadenie). V odôvodnení rozsudku okresný súd uviedol, že žalovaná zmenka má v druhom odseku splatnosť uvedenú "zaplatím za túto zmenku pri predložení", čo je prvý prípad splatnosti. V piatom odseku, druhý riadok, má splatnosť stanovenú "na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia". Z uvedeného je zrejmé, že ide o neurčitý údaj splatnosti, resp. splatnosť postupnú. Podľa § 33 ods. 2 zák. č. 191/1950 Zb. o zmenkách a šekoch v znení neskorších predpisov sa takáto zmenka považuje za neplatnú /vadnú/ pre rozpor s ust. § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Je zrejmé, že spôsob uvedenia splatnosti zmenky ustanovuje výslovne zákon a v prípade výslovného použitia iným spôsobom je absolútne neplatné. V danom prípade je zmenka vystavená "na platenie pri predložení v lehote 4 rokov od vystavenia" nie je možné pri vystavení povedať, kedy bude skutočne splatná, ktorým dňom nastane splatnosť. Teda ten, kto má zmenku zaplatiť, ju uvidí, a tým sa stáva ihneď splatnou. Zmenka je pre odporcu neprimerane zaťažujúca, pretože musí nepretržite mať zaistené, že bude nutné zmenku vyplatiť. Bez povšimnutia nemožno ponechať ani dátum vystavenia zmenky, dňa 16.11.2009, pričom zmenkový úrok je žiadaný od 22.04.2010. V prípade, že navrhovateľ predloží odporcovi zmenku pred týmto dátumom, nie je zrejmá výška zmenkového úroku. Navyše aj dohoda o úroku vo výške 0,25% je neplatná, nakoľko len v zmenke na nahliadnutie alebo na určitý čas po nahliadnutí, možno ustanoviť zúročenie zmenkovej sumy. V iných prípadoch splatnosti úročenie zmenkovej sumy nie je možné. Súd poukazuje na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 26.01.2011, č.k. 1 Obdo 59/2010, ktorý jednoznačne skonšatoval, že, ak sú v zmenke uvedené dve rozdielne určenia splatnosti /na videnie a do dvoch rokov od vystavenia/, spôsobuje to jej neplatnosť, a to s poukazom na ust. 33 ods. 2 zák. č. 191/1950 Zb. o zmenkách a šekoch, v znení neskorších predpisov. Z uvedeného je zrejmé, že pri uplatňovaní zmenkového práva sa uplatňuje prísny formalizmus. Bez povšimnutia však nemožno ponechať zneužitie zmenkového inštitútu v neprospech jednej zo zmluvných strán, tak ako je to aj v tomto prípade. Žalovaná zmenka zabezpečuje splnenie

záväzku odporcu zo zmluvy o úvere Navrhovateľ nadobudol právo zo zmenky indosovaním od remitenta zmenky POHOTOVOSŤ, s.r.o.

Proti rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie navrhovateľ. Žiadal napadnuté rozhodnutie zmeniť a návrhu vyhovieť, a to z týchto dôvodov: Odporkyňa nedoručila okresnému súdu odpoveď (čl. 5 ods. 3 alebo 6 Nariadenia), no okresný súd postupoval v rozpore s čl. 7 ods. 3 Nariadenia, podľa ktorého, ak sa súdu nedoručí odpoveď dotknutej strany v stanovenej lehote, súd vydá rozsudok, ktorým rozhodne o pohľadávke alebo protipohľadávke. Okresný súd vykonal dokazovanie nad rámec predloženej zmenky a toto ďalšie dokazovanie vykonal bez návrhu účastníkov, pričom neboli splnené podmienky ustanovenia § 120 ods. 1 posledná veta pre výnimočné vykonanie nenavrhovaných dôkazov. Toto dokazovanie vykonal okresný súd výlučne na ťarchu navrhovateľa iba preto, aby získal pre seba dostatočný podklad na zamietnutie návrhu. Došlo tak k porušeniu práva navrhovateľa na spravodlivý súdny proces garantovaný v č. 46 ods. 1 Ústavy SR, ako aj v čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Vo veci bolo pritom možné rozhodnúť len na základe predloženej zmenky, z ktorej uplatnené právo vyplýva bez ďalšieho vzhľadom na jej povahu cenného papiera. Pre neexistenciu obrany zo strany odporcu bol tak okresný súd dokonca povinný urobiť a nemohol neexistenciu tvrdení odporcu nahradiť vlastným postupom, pretože tým porušil zásadu kontradiktórnosti súdneho konania. Okresný súd tiež vôbec neuviedol dôvody vykonania iných ako navrhovaných dôkazov. Súčasne však súdom zistený skutkový stav z vykonaných dôkazov nevyplýva. Navrhovateľ je majiteľom platnej zmenky na základe indosamentu a on sám nie je účastníkom akéhokoľvek spotrebiteľského vzťahu. Záväzok zo zmenky je samostatným abstraktným záväzkom a nemožno ho podmieňovať inými skutočnosťami, ako sú uvedené na zmenke. Toto okresný súd ignoroval a ustanovenia Zákona zmenkového a šekového č. 191/1950 Sb. (ZŠZ) neaplikoval správne a nezaoberal sa tak vôbec predmetom sporu. Predovšetkým ignoroval ust. § 17 ZŠZ, podľa ktorého, kto je žalovaný zo zmenky, nemôže robiť majiteľovi námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k vystaviteľovi alebo k predošlým majiteľom, okrem, ak majiteľ pri nadobúdaní zmenky konal vedome na škodu dlžníka. V zmenkových vzťahoch tak odporca nie je oprávnený vznášať voči majiteľovi zmenky tzv. kauzálne námietky z vlastných vzťahov s pôvodným majiteľom zmenky. Ak táto obrana nie je dovolená odporcovi, o to menej môže vziť priamo zo strany súdu. Kauzálne námietky vo všeobecnosti nemôžu byť vznesené zo strany súdu, pretože majú hmotnoprávny charakter a zo strany súdu tak dochádza k porušeniu rovnosti strán sporu. Pre vyššie uvedené dôvody tak okresný súd nemohol vôbec vychádzať z kauzálnych námietok, a pokiaľ na ich základe prijal záver o neplatnosti zmenky, resp. neopodstatnenosti uplatnenej pohľadávky a neprípustnosti návrhu, nie je tento jeho záver správny. Podľa čl. 4 Nariadenia je pohľadávka neopodstatnená a návrh neprípustný výlučne z dôvodov tam uvedených, pričom ani jeden z nich neprichádza v danom prípade do úvahy. Vychádzajúc z rozsudku Najvyššieho súdu ČR zo dňa 22.8.2002 sp. zn. 25 Cdo 1839/2000 sa navrhovateľ domnieval, že zmenkový záväzok je úplne samostatný a od záväzku, ktorý bol dôvodom jeho vzniku, oddelený. Ani pri zabezpečovacej zmenke tak nie je daná jej akcesorická povaha k inému záväzku. Zmenkový záväzok je priamy, bezpodmienečný, nesporný, abstraktný, samostatný a celkom nezávislý aj od zabezpečovanej pohľadávky. Navrhovateľ tiež nesúhlasí so záverom okresného súdu o dvojitej splatnosti zmenky, keďže údaj "na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia" je modifikáciou lehoty na predloženie zmenky k plateniu podľa § 34 ods. 1 tretia veta ZŠZ a nie ďalším údajom o splatnosti. Navrhovateľ považuje napadnuté rozhodnutie za prekvapivé, pretože, pokiaľ odporca žalovaný nárok nepoprel, neprichádzalo do úvahy zamietnutie návrhu a súčasne je napadnuté rozhodnutie v rozpore s konštantnou judikatúrou Najvyššieho súdu SR. V prekvapivosti rozhodnutia videl navrhovateľ odňatie možnosti konať pred súdom. Okresný súd mal navrhovateľovi odňať možnosť konať pred súdom aj tým, že navrhovateľovi neumožnil vyjadriť sa k dôkazom, ktoré vykonal. Uvedené dôvody odvolania navrhovateľ právne kvalifikuje podľa ust. § 205 ods. 2 písm. b) O.s.p. (iná vada s následkom nesprávneho rozhodnutia vo veci), ust. § 205 ods. 2 písm. a) O.s.p. v spojení s ust. § 221 ods. 1 písm. f) O.s.p. (odňatie možnosti konať pred súdom) a ust. § 205 ods. 2 písm. f) O.s.p. (nesprávne právne posúdenie veci).

Odporkyňa sa k podanému odvolaniu nevyjadrila.

Krajský súd v Trenčíne ako súd odvolací vec preskúmal podľa § 212 ods. 1 O.s.p. bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 214 ods. 2 O.s.p. a dospel k záveru, že napadnutý rozsudok okresného súdu je potrebné podľa § 221 ods. 1. písm. f) O.s.p. zrušiť z týchto dôvodov:

Odvolačný súd nepovažuje právny záver okresného súdu o neplatnosti zmenky z dôvodu rôznych údajov o splatnosti za správny. Zo zmenky vyplýva jednoznačne doba splatnosti, pretože obsahuje údaj „zaplaťte pri predložení“. Zmenka je platnou zmenkou, splatnou na videnie tak, ako to vyplýva z § 33 ods.1 Zákona zmenkového a šekového. Ak je zmenka splatná na videnie, a to buď podľa výslovnnej doložky na nej uvedenej, napr. „zaplaťte na videnie“ alebo „zaplaťte pri predložení“, ale aj „zaplaťte za túto vista zmenku“ a pod. alebo preto, že na nej, ak nejde o blankozmenku, nie je splatnosť uvedená, a potom podľa čl. I § 2 ods. 2 a § 76 ods. 2 ZZŠ platí za zmenku splatnú na videnie zo zákona, nie je možné pri jej vystavení určiť, kedy bude skutočne splatná a ktorým dňom splatnosť nastane. Toto rozhodnutie je vždy na majiteľovi zmenky, ktorý v rámci lehoty stanovenej na predloženie môže kedykoľvek zmenku na platenie označenej osobe predložiť a následne je nevyhnutné zmenku zaplatiť bez zbytočného omeškania. Oprávnenie majiteľa vista zmenky, pokiaľ ide o predloženie zmenky na platenie, a tým aj určenia dňa splatnosti, kedy musí byť zmenka zaplatená ihneď, nie je neobmedzené a majiteľ zmenky tak musí urobiť v určitej lehote. Zákon stanovuje podpornú ročnú lehotu, ktorá plynie od dátumu vystavenia uvedeného na zmenke, a to aj keby skutočný deň vystavenia bol preukázateľne iný. Táto zákonná lehota sa však uplatní len vtedy, ak nebude zo zmenky vyplývať iná lehota. Takúto inú lehotu môže vždy stanoviť vystaviteľ zmenky, a to tak dlhšiu, ako aj kratšiu. Indosanti potom už môžu lehotu zo zmenky len skrátiť, nie však predĺžiť. Tak, ako to vyplýva z § 75 bod 3 ZZŠ je údaj o splatnosti obligatórnou náležitosťou vlastnej zmenky, podstatou ktorej je sľub vystaviteľa zmenky, že majiteľovi zmenkovej sumy v mieste a čase tak, ako to vyplýva zo zmenky, zaplatí sám zmenkovú sumu. Z obsahu znenia zmenky, ktorá bola určená na videnie, teda po predložení, nevyplýva žiaden rozpor v údajoch o splatnosti. Veta „na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia“ predstavuje prípustnú modifikáciu lehoty na predloženie zmenky k plateniu podľa ust. § 34 ods.1, tretia veta Zákona zmenkového a šekového, z ktorej vyplýva, že splatnosť zmenky nastáva v momente predloženia, pričom predložiť ju je možné v lehote 4 rokov od jej vystavenia a až po jej predložení v lehote 4 rokov nastáva jej splatnosť. Nejde teda o neurčitý, resp. rozporný údaj o splatnosti zmenky, ktorý by spôsobil jej neplatnosť. Právne posúdenie veci okresným súdom je preto nesprávne.

Ďalšie odvolacie dôvody navrhovateľa sa nevzťahujú na prejednávaný prípad, navrhovateľ vytýkal okresnému súdu posudzovanie veci ako spotrebiteľského vzťahu, čo však z vecného odôvodnenia zamietavého rozhodnutia nevyplýva a takto prejednávaný vzťah okresný súd neposudzoval.

K uvedenej odvolacej námietke navrhovateľa napriek tomu odvolací súd uvádza, že z návrhu je bez pochybností zrejmé, že navrhovateľ uplatňuje nároky na peňažné plnenia z vlastnej zmenky, a to na zmenkovú sumu, úrok, a zákonný šesťpercentný úrok. Ďalej uvedené sa vzťahuje na zmenku všeobecne, prípadne v špecifikách na zmenku vlastnú. Zmenka je samostatným právnym dôvodom (titulom) vzniku práv a povinností, tak ako je ním v iných prípadoch napríklad priamo zákon, zmluva, delikt, konštitutívne rozhodnutie súdu a pod. Zmenka nie je právnym úkonom. Je listinným cenným papierom, ktorý vzniká na základe právneho úkonu. Vzhľadom na uvedenú povahu samostatného právneho dôvodu, vyplývajú práva zo zmenky vždy bez ďalšieho iba zo samotnej zmenky. Preto iba zmenka, teda nič viac ako samotná listina náležitého obsahu, je vždy dostatočná na preukázanie práv z nej vyplývajúcich. Súčasne sú požiadavky na obsah platnej zmenky natoľko minimálne, že na nej nemusí byť uvedené, prečo k jej vzniku došlo, nemusí byť teda uvedený hospodársky dôvod (kauza) jej vzniku. V tom spočíva abstraktnosť tohto cenného papiera. Z uvedeného vyplýva, že pokiaľ majiteľ zmenky uplatní na súde práva zo zmenky a predloží platnú zmenku, vznik nároku zo zmenky tým preukáže.

Zásadný aspekt veci spočíva v špecifikách procesného postupu, na základe ktorého bol nárok uplatnený a vo veci konané. Nariadenie upravuje osobitný procesný postup, ktorého cieľom je zjednodušené uplatnenie nárokov s nízkou hodnotou sporu v cezhraničných sporoch. Nie je však procesnou úpravou úplnou a izolovanou. Z povahy prameňa tohto právneho predpisu ale aj z jeho výslovného znenia (čl. 19 Nariadenia) vyplýva vzťah jeho špeciality k lex fori, teda k procesnému predpisu štátu konajúceho súdu, v tomto prípade k O.s.p. Všetky Nariadením neupravené otázky sa teda riešia podľa O.s.p. Osobitne je potrebné poukázať, že ako každý procesný predpis, aj Nariadenie je v prvom rade prostriedkom k dosiahnutiu spravodlivého súdneho rozhodnutia.

Pokiaľ však bude okresný súd v ďalšom konaní považovať pôvod zmenky v spotrebiteľskom vzťahu za rozhodujúci a z doterajšieho konania sa danosť významu tejto otázky javí, nie je vykonanie dôkazov vylúčené. To ani ako dokazovanie ex off, no vždy len za predpokladu, že bude vykonané náležitým postupom bez porušenia práva účastníkov na vyjadrenie k dôkazom a k u skutočnostiam zisteným inak ako dokazovaním. Akékoľvek dokazovanie však musí zohľadňovať

Špecifikum uplatneného nároku ako nároku zo zmenky. Platná zmenka je dostatočným dôkazom o vzniku zmenkového záväzku. V konaní však môže byť preukázané aj to, že tento záväzok na strane odporkyne neexistuje, čo platí napokon všeobecne a nie len v prípade záväzku zo zmenky. Dôvod neexistencie záväzku na strane odporkyne môže byť rôzny (napr. zánik záväzku alebo nedostatok vecnej legitímácie odporcu). V prípade zmenky môže nastať aj situácia, že nárok je uplatnený z platnej zmenky a proti tomu, kto má podľa nej plniť, no napriek tomu zmenka túto osobu nezaväzuje. To v prípade nedostatku v hospodárskom dôvode (ďalej tiež kauza) zmenky. Vyššie bolo uvedené, že zmenka pre svoju povahu abstraktného cenného papiera nemusí obsahovať kauzu, teda dôvod prečo vznikla. To však neznamená, že by takýto dôvod vôbec neexistoval. Sotva by totiž niekto podpísal zmenku len tak, bez toho, aby očakával hospodársky prínos (napríklad podpis zmenky urobený zo žartu), no aj tu by sa jednalo o zmenku platnú. Za takmer každou zmenkou hospodársky dôvod jej vzniku existuje, i keď pri skúmaní samotnej listiny ostáva spravidla skrytý. Jedná sa v podstate o zmluvu medzi vystaviteľom zmenky a remitentom (prvý veriteľ zo zmenky), ktorá vedie k vydaniu zmenky a býva označovaná ako zmenková zmluva. Táto zmluva je kauzou zmenky a jej prípadné nedostatky otvárajú zmenkovému dlžníkovi cestu, ktorou môže dosiahnuť, že ani z platnej zmenky nemôže byť zaviazaný k zmenkovému plneniu. Uvedenú možnosť zmenkového dlžníka označuje teória a prax ako kauzálne námietky, ZŠZ používa pojem vlastné vzťahy. Možno zhrnúť, že ani z platnej zmenky nie je vystaviteľ povinný plniť, pokiaľ zmenka vznikla na základe takého dojednania medzi ním a remitentom, ktoré nebolo platné. Rovnaký záver konštatuje Najvyšší súd SR v rozsudku zo dňa 01.07.2009, sp. zn. 1Obdo V 43/2006 (Zo súdnej praxe 42/2009 a tiež ASPI ID:JUD34272SK). Najvyšší súd v odôvodnení konštatuje: "Hoci je zmenka abstraktným úkonom, takmer vždy tu existuje kauza, inak sa hovorí o tzv. zmenkách planých, pri ktorých nie je žiadny hospodársky dôvod ich vydania alebo použitia. Keďže má zmenka rýdzo abstraktný charakter, je aj planá zmenka zmenkou platnou, pretože aj pre ňu platí, že abstraktný zmenkový záväzok nevyžaduje žiaden iný dôvod existencie, než platnú listinu obsahujúcu zmenkový dlh. Vlastník zmenky síce nie je povinný preukázať dôvod (kauzu) zmenky, dlžník však má možnosť sa proti plateniu brániť kauzálnymi námietkami".

V danom prípade navrhovateľ namieta, že odporkyňa kauzálne námietky nevzniesla, preto sa nimi okresný súd nemôže zaoberať. Sám z moci úradnej ich totiž vznášať nemôže, pretože by nahrádzal tvrdenia obrany odporkyne a nedovolené tým zasahoval do hmotnoprávných vzťahov účastníkov a vytváral ich nerovné postavenie. V tomto prípade však samotná listina predloženej zmenky obsahuje údaje, z ktorých vznikajú pochybnosti o kvalite kauzálneho vzťahu zmenky, a teda aj pochybnosti, či predložená zmenka, i keď platná, odporkyňu skutočne zaväzuje k plneniu na jej základe. Je nepochybné, že zmenka bola vydaná na rad spoločnosti Pohotovosť, s.r.o., o ktorej je z verejného registra (obchodný register) zrejme, že je poskytovateľom úverov, a že nie je bankou. Súčasne zmenka obsahuje údaj "číslo zmluvy" s viacmiestnym číselným údajom, javí sa vystavená v sérii viacerých typovo totožných zmienek s predtlačným remitentom v osobe spoločnosti Pohotovosť, s.r.o., predtlačným zmenkovým úrokom 0,25 % denne (91,25 % ročne) a súčasne v predtlačí predpokladá rozlišovanie, či je vystaviteľom fyzická osoba nepodnikateľ alebo živnostník (alternatívne uvádza obsah koloniiek ako napr. rodné číslo/IČO a pod.). V tomto prípade bol vystaviteľ zmenky, teda odporkyňa identifikovaná údajmi nepodnikateľa. Zo samotného obsahu zmenky sa s vysokou pravdepodobnosťou javí, že zmenka sa týka spotrebiteľského vzťahu (ust. § 52 OZ). Zároveň treba mať na zreteli, že súd nepristupuje k prejednaniu veci výlučne iba s poznaním obsahu daného spisu a znalosťou práva izolovane od poznania o iných súdených veciach. Tieto ďalšie poznania súdu môžu byť z dôvodu ich častého výskytu takej intenzity, že sa stanú skutočnosťami známymi súdu z jeho úradnej činnosti. V danom prípade je takou skutočnosťou známou z vlastnej činnosti súdu, zvlášť z exekučných vecí, že spoločnosť Pohotovosť, s.r.o. poskytovala úvery v prevažnej miere spotrebiteľom, a že tieto úvery boli zabezpečené zmenkou. Vyžadujúc bežnú podnikateľskú opatrosť navrhovateľa, ktorý nadobudol a na súde uplatnil rovnakým spôsobom stovky zmienek od spoločnosti Pohotovosť, s.r.o., je potrebné uvedené vedomosti o pôvode zmenky predpokladať aj u neho. S uvedenou sumou znalostí získaných v prvom rade zo samotnej zmenky, ako aj z úradnej činnosti súdu, teda na strane súdu vznikajú objektívne pochybnosti o tom, či predložená zmenka, i keď platná, je spôsobilou zaväzovať odporkyňu k plneniu podľa nej. Javí sa totiž, že pôvod zmenky je v spotrebiteľskom vzťahu. Pritom v spotrebiteľskom vzťahu je potrebné so zmenkou narábať zvlášť opatrne. Súčasne je priamo zo zmenky zrejme, že zaväzuje k plateniu úroku vo výške viac ako 90 % ročne, čo tiež vyžaduje zvýšenú pozornosť súdu z pohľadu prípustnosti takto vysokého plnenia. Takto vzniknuté pochybnosti o kvalite zmenkovej zmluvy, na základe ktorej zmenka vznikla, je potrebné odstrániť, aby mohol súd vo veci vydať rozhodnutie spĺňajúce požiadavky súdneho rozhodnutia, teda rozhodnutie najmä zákonné a spravodlivé. Preto je oprávnený

vykonať za účelom odstránenia uvedených pochybností ďalšie dokazovanie, ktoré je tu nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci (ust. § 120 ods. 1 O.s.p.). Toto ďalšie dokazovanie však nevykonáva na preukázanie tvrdení, ktoré by boli neprípustne odvodzované súdom bez ich pôvodu od účastníkov, ale iba na odstránenie pochybností vyplývajúcich priamo z najvýznamnejšieho dôkazu predloženého navrhovateľom, teda zo zmenky. Pokiaľ priamo z dôkazu, na ktorom je založený uplatnený nárok, vznikajú na strane súdu závažné pochybnosti o tom, či je uplatnený nárok v súlade s právom, nemôžu tieto pochybnosti ostať súdom neodstránené, a to ani pri pasívnom účastníkovi v kontradiktórnom konaní. Súd je tu povinný zvoliť taký procesný postup, ktorým uvedenú vlastnú pochybnosť o zákonnosti uplatneného nároku odstráni, teda aj postup podľa ust. § 120 ods. 1 O.s.p. Predíde tak vydaniu rozhodnutia, o predmete ktorého by z hľadiska súladu s právom sám pochyboval, čo by bolo v priamom rozpore so základným poslaním súdu, ktorým je ochrana práva.

Ďalšie dokazovanie k otázkam zmenkovej zmluvy - kauzy zmenky, je tak z hľadiska jeho dôvodu prípustné a súčasne nemožno súhlasiť s navrhovateľom, že ho procesný predpis neprípúšťa, i keď iba výnimočne. Špecialitu Nariadenia voči O.s.p. nemožno chápať tak, že v procese podľa Nariadenia nemožno vykonať dokazovanie ex offo. Dokazovanie iniciované zo strany súdu slúži v neposlednom rade na to, aby jeho rozhodnutie obstálo z hľadiska spravodlivosti, ktorá musí byť v právnom štáte dosiahnuteľná v zásade na základe akéhokoľvek právneho predpisu, zvlášť ak na spravodlivosť ako vodiaci princíp svojej právnej úpravy predpis priamo odkazuje (bod 1 preambuly Nariadenia). V každom prípade však musí byť toto dokazovanie vykonané zákonným spôsobom, teda s možnosťou účastníkov vyjadriť sa k nemu.

Napokon navrhovateľ v odvolaní tiež poukazuje na nemožnosť skúmania kauzy po indosamente, teda po prevode zmenky rubopisom, na základe ktorého nadobudol zmenku i navrhovateľ. Aj tento názor navrhovateľa je správny a skúmať kauzálne otázky po indosamente možno iba za podmienok stanovených v ust. § 17 ZŠZ, teda len za veľmi špecifickej situácie. Pokiaľ by však zmenka vznikla v súvislosti so spotrebiteľským vzťahom, mal by prevod rubopisom za následok, že po takomto prevode zmenky by došlo k významnému oslabeniu právneho postavenia spotrebiteľa, čo je v rozpore s právnou úpravou spotrebiteľského práva. Preto je prípustnosť indosamentu zmenky pochádzajúcej zo spotrebiteľských vzťahov obmedzená. V plnej miere sa tu možno stotožniť so závermi Vrchného súdu v Prahe, ktoré konštatoval vo svojom rozsudku z 29.04.2013, sp. zn. 9 Cmo 122/2013 (Právni rozhledy 13-14/2013, str. 508, tiež www.beck-online.cz). Citovaný rozsudok totiž v dotknutej časti vychádza z principiálne identickej právnej úpravy spotrebiteľského práva a z totožnej právnej úpravy zmenkového práva. Vrchný súd uvádza: Je potrebné mať na zreteli, že v posudzovanom prípade je zmenková zmluva v zmysle definície ust. § 52 Občianskeho zákonníku (ObčZ) spotrebiteľskou zmluvou. Nemožnosť uzavrieť v tomto prípade zmenkovú zmluvu zakladajúcu zmenku na rad možno nepriamo dovodiť aj zo zákazu stanoveného v ust. § 56 ods. 1, ods. 3 písm. k) ObčZ. (V slovenskom právnom poriadku ust. § 53 ods. 1 OZ v znení ku dňu vystavenia zmenky, podľa ktorého spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len "neprijateľná podmienka"). A tiež ust. § 53 ods. 4 písm. b) OZ, podľa ktorého sa za neprijateľné zmluvné podmienky v spotrebiteľskej zmluve považujú najmä ustanovenia, ktoré dovoľujú dodávateľovi previesť práva a povinnosti zo zmluvy na iného dodávateľa bez súhlasu spotrebiteľa, ak by prevodom došlo k zhoršeniu vymožitelnosti alebo zabezpečenia pohľadávky spotrebiteľa.) K druhému citovanému ustanoveniu vrchný súd ďalej uvádza, že pokiaľ nemôže prevod dlhu dodávateľa spôsobiť zhoršenie vymožitelnosti pohľadávky spotrebiteľa, je nutné dospieť k záveru, že takáto nedovolenosť platí aj v opačnom postavení, teda keď dodávateľ prevádza pohľadávku (v danom prípade zmenku, ako vec, ktorá generuje pohľadávku) a spotrebiteľ má v dôsledku tohto prevodu sťažnú obranu voči nadobúdateľovi. Vrchný súd napokon uzatvára, že pokiaľ nie je v zmenkovej zmluve (teda aj v zmenke; pozn. odvolacieho súdu) vylúčená prevoditeľnosť zmenky rubopisom (doložkou "nie na rad" podľa § 11 ods. (2) ZŠZ; pozn. odvolacieho súdu), potom taká zmluva obsahuje ujednanie, ktoré spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán k ujme spotrebiteľa. Z uvedeného prijíma vrchný súd záver, že pre rozpor so zákonom je podľa § 39 ObčZ (ust. § 39 OZ pozn. Odvolacieho súdu) neplatná zmenková zmluva, na základe ktorej spotrebiteľ podpísal v prospech podnikateľa zmenku na rad súvisiacu so spotrebiteľským úverom. Táto skutočnosť nespôsobuje neplatnosť zmenky, zakladá však dôvodnú obranu proti povinnosti zaplatiť zmenku jej majiteľovi. Na závery citovaného rozsudku odkazuje aj Ústavný súd ČR vo svojom náleze IV. 457/2010 zo dňa 18.07.2013 (www.nalus.usoud.cz), v ktorom sa zaoberal problematikou indosovaných zmeniek v spotrebiteľských vzťahoch.

Zo všetkého vyššie uvedeného teda vyplýva, že v ďalšom konaní je okresný súd oprávnený vykonať dôkazy k okolnostiam kauzy zmenky, z ktorej navrhovateľ uplatňuje právo, a to v zásade všetky, ktoré bude nevyhnutne potrebovať na spravodlivé rozhodnutie vo veci. Do úvahy tu prichádza najmä listina úverovej zmluvy označenej na zmenke, ktorú by mali mať k dispozícii účastníci zmluvy (nie navrhovateľ), ale môže byť aj súčasťou iného súdneho spisu, napríklad exekučného. Dokazovanie musí okresný súd vykonať spôsobom zaručujúcim účastníkom právo na vyjadrenie k dôkazom. Pokiaľ sa bude jednať o dôkazy, ku ktorých vykonaniu pristúpi bez návrhu účastníkov, musí účastníkom pred rozhodnutím vo veci uviesť, k akým rozhodujúcim skutočnostiam mieni dokazovanie vykonať a aké dôkazy mieni vykonať. Listinné dôkazy je povinný súčasne účastníkom zaslať a následne musí účastníkom umožniť vyjadriť sa k takémuto oboznámeniu a dôkazom. Pokiaľ okresný súd nariadi vo veci pojednávanie, na ktorom predmetné dokazovanie vykoná, uvedené práva účastníkov tým naplní, pretože im možnosť vyjadriť sa k dôkazom vytvorí na pojednávaní. V tejto súvislosti nie je dôvodná námietka navrhovateľa, že pojednávanie tu nie je prípustné, keďže túto možnosť ponecháva na úvahe súdu priamo čl. 5 ods. 1 Nariadenia.

Ak z vykonaného dokazovania okresný súd zistí, že zmenka má pôvod v spotrebiteľskom vzťahu, vykoná ďalšie skutkové zistenia potrebné k otázkam platnosti zmluvy, na základe ktorej zmenka vznikla (kauzy zmenky). Pri právnom posúdení týchto zistení sa bude riadiť vyššie uvedenými právnymi závermi o dopade prípadnej neplatnosti kauzy zmenky na uplatnené plnenia zo zmenky.

V priebehu ďalšieho konania je okresný súd viazaný právnym názorom odvolacieho súdu (§ 226 O.s.p.).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné .